

OL m-99 27. IV 59 no

MULJEID

Operiballilt

Juba paar kuud etendub «Estonia» teatris austria helilooja Richard Heubergeri operett «Operiball», ja alati täissaali ees. Publiku huvi selle opereti vastu on täiesti mõistetav, esiteks seepärast, et operett on kõigile arusaadav meelelahutuslik žanr, teiseks seepärast, et «Operiballi» mängitakse meil esmakordselt. Miks aga «Operiballi» publik vaatusest vaatusesse üha enam jahaneb?

«Operiball», nagu operett tavaliselt ikka, algab avamänguga. Lavastaja Paul Mägi on avamängu leidlikult ära kasutanud tegelaste tutvustamiseks. Tohtu suurel kandikul, mis katatab peaaegu tervet lava ja millel toimub kogu opereti edasine tegevus, seisab baleriin, viidates tagaseinal rippuvale suurele «Operiballi» kutsekaardile. Nagu baleriini kutsel ilmuvad peategelased: Alfonse Beaubuisson abikaasaga (Hugo Malmsten või Endel Pärn ja Eva Meil või Linda Sellistemägi), Paul Aubier abikaasaga (Georg Ots või Ants Aasma ja Ester Lepa või Asta Vihandi), Georges Duménil abikaasaga (Kalju Karask või Heino Otto ja Gerda Murre või Liidia Panova), Beaubuisson' õepoeg Henri (Enno Eesmaa või Kalmer Tennosaar), iludussalongi ärijuht Jean, ühtlasi peakelner Philippe (Alfred Mering), tema tütar Hortense — toaneitsi Duménil'de juures (Tiit Kuusma või Silvia Urb), mannekeen Feodora (Sophie Sooäär) ning Charles ja Baptiste — juuksurid, ballipildis kelnerid (Valdo Peetri ja Vello Viisimaa). Avamängu ajal on silmale palju meeldivat, segavad ainult baleriini mõned liigutused, mis on vastuolus muusikaga: kui muusika tempo on kiire, liigub ta aeglaselt ja vastupidi. Seevastu kõrvale on avamäng valus. On palju räägitud ja kirjutatud operetiorkestri koosseisust, viiulite vähesusest. Nähtavasti peab seda ikka ja jälle tegema, sest praeguses koosseisus matab vaskpillirühm tutti-kohtades keelpillid päris ära. Tei-

Marguërite Duménil (Gerda Murre), m-me Beaubuisson (Eva Meil) ja Angèle Aubier (Ester Lepa).

seks peaks dirigent (Priit Nigula) andma muusikale rohkem elu, dünaamikat.

Opereti esimene vaatus viib meid Pariisi ühte suuremasse kosmeetikasalongi, kõigepealt meestejuuksuri juurde. Mida peategelased algul laulavad, on raske aru saada, sest orkester matatab. Dirigent peaks silmas pidama, et «Operiballi» tegevus toimub väga sageli lava sügavuses, ja vastavalt sellele orkestrit vaigistama. Analoogiline puudus kordub samas vaatuses, kui Marguërite Duménil ja Angèle Aubier otsustavad oma abikaasade truuduse proovile panna ning saavad toaneitsi Hortense'i kaudu oma meestele Roosa doomini allkirjaga kutsed operiballile, samuti mitmel korral ka edaspidi.

Väga meeldiv on 1. vaatuse lavapilt. Kandik ja selle kohal tagaseinal projektsiooniga vahetatavad pildid võimaldavad opereti tegevust kiiresti ühest kohast teise viia. Näiteks meeste ujumisasemeini markeeritakse pildil veelase riigiga — konna ja pudeliga, naiste basseini vesiroosiga, kohvikut, kus toimub eespool mainitud kirjade kirjutamine, pärlikeed kandva kassi ja kohvitassiga.

Järgmine vaatus toimub operiballil, kus kohtuvad Georges Angèle Aubier'ga, Paul Marguërite Duménil'ga

ja Hortense Henri'ga. Situaatsoonikoomika tekib sellest, et kolm daami kannavad ühtemoodi kostüümi — roosat doominod ja seetõttu peavad nii Georges kui ka Paul Hortense'i oma doominoks.

Operiballi kujutab endale ette kui midagi väga elavat, liikuvat, temperamentset. Antud operetile peaksid seda andma kõigepealt tantsud. Kui suur valss silmale veej midagi pakubki, siis cancan vaatuses alguses ja lõpus oma kohapeal tammumise ja põlvede nõtkutamisega mõjub väga igavalt (tantsude seade Senta Otsalt). Seda soodustab ka orkestri tujutu mäng. Viimastel etendustel on ballipilti millegipärast tehtud põhjendamatu kärbe. Varem esines niisugune stseen: Henri palub peakelner Philippe'i edasi toimetada kiri, vaevatasuks nõuab Philippe rahasumma, mis tundub vaesele noormehele tohtu suurena. Hiljem hakkab Philippe'i südametunnistus piinama ja ta saadab Henri'le hüvituseks pudeli, mis rikkast Beaubuisson'ist üle jäi. Nüüd on selle stseeni esimene pool — Henri kirjasaatmine — ära jäetud, ja kui Philippe ütleb kelnerile «Vii see pudel poisile», siis pole see sisuliselt põhjendatud.

Opereti viimane vaatus abielupaar Duménil'de magamistoas toob tegevusse uuesti elavust. Ballilt saabub pere-

rahvas, tulevad ka ülejäänud peategelased. Meestele selgub, et neid kutsusid ballile nende oma naised, ka Hortense'i ballikäimine avastatakse. Pärast eesriide sulgumist näidatakse veel kord põgusalt peategelasi — rahulikult magavat abielupaari Duménil'd, Orleans'is vaikset perekonnäoone maitsvat Paul ja Angèle Aubier'd jt.

«Operiballi» paljudest tegelastest tuleb kõigepealt esile tõsta G. Otsa. Ta ei m ä n g i provintsist pealinna lõbutsema tulnud «pariisi lõvi», nagu ta ise end nimetab, vaid lihtsalt on pisut kerglane, pisut koomiline, endast heal arvamisel olev provintslane. Ants Aasma seevastu teeb ennast kohtlaseks, rabeleb liiga palju ja püüab publikut naerma ajada (näiteks kas või viimases vaatuses, kus ta purjus peaga vanni kukub — miks on vaja veel vett üle pea lavale visata?). Sama viga esineb ka H. Malmstenil: juuksuri juures siputab ta abitud ja kaua pähevisatud lina all, meeste basseini pildis püüab teistest võimalikult hiljem basseini hüpata, et publik saaks tema vanamoeliste triibuliste supelpükste üle kauem naerda, ballipildis masurkat tantsides kukub põrandale käpuli, mõnel etendusel koguni kolm korda.

Keskne koht on operetis Hortense'il. Tema on ju see, kes teeb daamidele ettepaneku mehed proovile panna, tema koostab ballikutsed ja toimetab nad kätte, tema läheb salaja ballile, et demonstreerida truude abelumeste nõusolekut väikesteks armuseklusteks. Seda osa täidab S. Urb nii mänguliselt kui lauliselt hästi, kuigi kohati näeks teda meelsasti vähem edevana ja peenutsevana. Hortense'i osas esineb debütandina ka kooriartist Tiit Kuusmaa. Noorte edutamise ja nende le raskete ülesannete andmine on kahtlemata vajalik, kuid sellel on oma piir. Nii suur osa käib noorele lauljale mänguliselt üle jõu.

Teiseks nooreks esinejaks antud lavastuses on K. Tennosaar, kes tuleb oma ülesandega tublilt toime. Tahaks vaid soovitada vähem rabelda, vähem mängida. Noor näitleja, kellel puudub lavaline praktika ja näitlejameisterlikkus, võib endale lubada kujutada laval iseennast. «Operiballis» ongi K. Tennosaarel paremad need stseenid, kus ta ei püüa iga hinna eest kujuta-

da noort, uljast meremeest, vaid jääb iseendaks (ballipilt). Stseenides onuga on aga liig palju kätega vehkimist ja keksimist. E. Eesmaa samas osas on läbinisti tore, elurõõmus kadett.

Kõige tagasihoidlikumad kujud «Operiballis» on mõlemad Georges Duménil'd — K. Karask ja H. Otto. Ballipildis jääb koguni mulje, et nad on vastu tahtmist ballile veetud, nende käitumises oma naisega ei ole midagi erinevat käitumisest roosa doominoga — võõra naisega, kelle pärast ballile tuldi.

Provintsitari Angèle Duménil' osa esitavad E. Lepa ja A. Vihandi korrektselt, kuid mõlemad peaksid end rohkem kontrollima fortes kõrgeid noote lauldes, kus vibrato kipub mine-ma segavaks.

Väga meeldivalt täitsid oma osa G. Murre ja L. Panova. Mõlemad on suurilmadaamid, kes pigistavad mehe väikeste üleaisaloomiste juures ühe silma kinni ja elavad seetõttu rahus. L. Panoval on mõningaid lünki kõnes, seda meeldivam on aga teda kuulda laulmas.

Seoses noorte lauljate rakendamise-ga operetis, kus tähtis koht on ka sõnal, kerkib järjekordselt «Estonia» lavastajate ette probleem — kuidas õpetada lauljaid ka rääkima. Praeguseeni on olukord olnud niisugune, et noored lauljad, kes laval esmakordselt ka räägivad, teevad seda küll konarlikult, kuid ometi loomulikult. Aja jooksul omandavad nad aga vanematel kolleegidelt mehaaniliselt teatud stambi. Et aga paljudel kogemustega lauljatel rääkimisega kõik korras pole, on ammu selge. Püütakse kuidagi peenelt, seatud häälega rääkida, nii, nagu elus keegi seda ei tee. Siin seisab «Estonia» operetilavastajail ees palju aega ja suurt vaeva nõudev töö.

Kui tagantjärele meenutada, mis oli «Operiballis» meeldivat ja köitvat, siis kerkivad kõigepealt silma ette ilusad lavapildid ja kostüümid (Eldor Renter), mõned hästi antud tegelaskujud, kõrvus kõlab tuntud laul «Chambre separee», ja ongi kõik. Ent soovi «Operiballi» teistkordseks vaatamiseks ei teki.

Helga Aumere